ABOUT IOANA POSTELNICU- AN INTERVIEW WITH THE WRITER RADU THEODORU

Maria Ionela NEGOESCU - ŞUPEALĂ
PhD Student, Bucharest University

Abstract: At the recommendation of the distinguished teacher, Anca Sîrghie, a good friend of the writer Ioana Postelnicu, I contacted the General and writer Radu Theodoru. He spoke about Ioana Postelnicu in an interview given at his own residence in Comana, Grădiştea pe Argeş where Ioana Postelnicu also had a house. Following the interview, Radu Theodoru sent me a letter on april 1, 2020 in which he talks about the life and literature of Ioana Postelnicu. After the recorded interview, the writer also prefered to answer the questions in writing. For this reason, after the meeting in Comana, the questions regarding his friendship with Ioana Postelnicu were also addressed to him in a letter. Correlating the questions with the answers provided, I reproduce in full the correspondence.

Keywords: friendship, oak buffet, Comana, perenniality.

La recomandarea distinsei profesoare, Anca Sîrghie, buna prietenă a scriitoarei Ioana Postelnicu, l-am contactat pe generalul şi scriitorul Radu Theodoru. Domnia Sa a vorbit despre Ioana Postelnicu într-un interviu acordat la reşedinţa proprie de la Comana, Grădiştea pe Argeş, acolo unde şi Ioana Postelnicu a avut o casă.

În urma interviului, Radu Theodoru mi-a adresat o scrisoare, în data de 1 aprilie 2020, în care vorbeşte despre viaţa şi literatura Ioanei Postelnicu.

Scrisoarea trimisă de către domnul General Radu Theodoru la data de 1 aprilie 2020 a sosit la Piteşti pe data de 10 aprilie a aceluiaşi an. Ulterior acordării interviului înregistrat, scriitorul a dorit să răspundă şi în scris întrebărilor adresate. Din acest motiv, după întrevederea de la Comana, întrebările privitoare la prietenia cu Ioana Postelnicu i-au fost adresate tot prin intermediul unei scrisori.

Corelând întrebările cu răspunsurile oferite, redau în cele ce urmează corespondenţa integrală:

Stimate domnule General Radu Theodoru,

Aş dori în primul rând să vă mulţumesc pentru amabilitatea şi ospitalitatea cu care ne-aţi primit pe 7 martie la Grădiştea. A fost o zi deosebit de frumoasă şi o onoare să vă cunoaştem personal, atât pentru mine cât şi pentru tatăl meu.

După cum am stabilit, vă adresez în cele ce urmează câteva întrebări legate de vechea şi buna dumneavoastră prietenă de familie, Ioana Postelnicu.

- Când şi cum aţi cunoscut-o pe „prozatoarea unui alt munte ardelean", ca să vă citez după cum vă adresaţi în dedicaţia oferită pe cel de-al doilea volum al propriului dumneavoastră roman intitulat „Muntele", dedicaţie din 1975?

Radu Theodoru: - Am cunoscut-o pe Ioana Postelnicu prin 1960, într-o documentare colectivă organizată de Uniunea Scriitorilor în Moldova. A fost o întâlnire protocolară şi colegială.

- Cum era viaţa de familie a Ioanei Postelnicu atunci când aţi cunoscut-o?

Radu Theodoru: - I-am cunoscut superficial viaţa de familie după 1970 când, într-un fel, Ioana ne-a adus la Grădiştea şi am devenit mai apropiaţi. Liniştită. Calmă. Nu era la primul soţ. Mircea Ionescu de asemenea. Şi unul şi altul aveau copii din căsătorii anterioare. Pe Milena, fata Ioanei, am văzut-o doar pe scenă la Sibiu. Era actriţă. Pe fata lui Mircea am cunoscut-o la ei, la Comana. Cu soţul ei. Ambii cercetători în domeniul istoriei. Se poate vorbi de o viaţă complexă de familie periodizând-o ante şi postdecembristă.
În antedecembriadă societatea era normală. Îşi stabilise un algoritm echilibrat, fără tensiuni sociale, care au început să se manifeste spre anii '84- '88 ai secolului trecut. La Comana aveau case de creaţie să zicem Ioana, Gellu Naum, Ana Blandiana, Romulus Rusan şi Toma-George Maiorescu. Gellu Naum frecventase un timp anturajul maleficului Gogu Gheorghe Rădulescu din C.P.Ex (Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R, înainte de '89), care avea o casă în Comana. Spre anii '80 se distanţase. Ana Blandiana era de-a casei. T.-G. Maiorescu mă vizita. Prieteni de familie eram noi, Ioana şi Mircea. Ioana avea nepoţi. Prieteni, la Bucureşti. Când treceau spre Comana, plăcerea ei era să-şi conducă oaspeţii prin casa noastră. O simpatiza mult pe Stela, soţia mea. Aveau şi o oarecare asemănare fizică. Amândouă roşcate. Se asemănau şi psihic: energice, voluntare, de iniţiativă, ferme în conducerea casei. Văzând la Ioana un bufet artizanal săsesc din stejar masiv cu feroneria tradiţională, soţia mea a felicitat-o pentru alegere. Ioana s-a oferit să-i cumpere unul identic. Când s-a dus la Sibiu, nu numai că l-a achiziţionat, dar a supravegheat ambalarea şi trimiterea lui la Bucureşti, de unde a fost adus la Grădiştea. Un act de prietenie mai rar întâlnit. Gogu Rădulescu şi soţia lui Dorina Radish organizaseră la Comana un fel de cenaclu politic „acasă la ei", frecventat de critici literari de orientare cosmopolită, deconstructivistă, minimalizatoare a direcţiei eminesciene, sămănătoriste „în sensul ei esenţial", care a încorporat marii scriitori interbelici", naţionale, o listă întreagă începând cu pseudonimele din critica literară. Ne-a tatonat şi pe noi. Era în plină campanie de recrutare a factorilor de influenţă. Ne-a invitat pe Ioana şi pe mine, cu Mircea şi Stela, pe un teren neutru, la nea' Ionel Bobe, cantorul bisericii protejat de Mircea, soţul Ioanei şi contabilul-şef al Patriarhiei. Au curs elogiile cele mai lipsite de măsură. Ne-a studiat reacţiile. De la cina aceea de tatonare a renunţat. În concluzie: până în decembriadă relaţii prieteneşti. Sigur, discutam şi literatură. Adică meserie. I-a plăcut romanul meu „Muntele," care nu este un roman al satului de oieri transhumanţi. Este un roman al satului grăniceresc din munţii Banatului, supus asaltului colectivizării, ceea ce este cu totul altceva.

După decembriadă, relaţiile din familia ei s-au înăsprit. Se pare că soţul fiicei lui Mircea i-a făcut reproşuri „estetice ". Învrăjbirea postdecembristă a rupt-o pe Ioana de

familia bucureşteană de convenienţă, ducând-o la Bacău alături de fiica ei. Ne-am scris. Ne-am telefonat. Ultima ei scrisoare, grafic, prevestea sfârşitul.

-Ce vă amintiţi despre perioada în care Ioana Postelnicu lucra la vreunul dintre romanele sale sau se documenta cu privire la ceea ce urma să scrie? Vă povestea despre ce scria? Vă cerea opinia în urma lecturării romanelor sale?

Radu Theodoru:- Ioana a avut-o cititoare confidentă pe soţia mea, profesoară de română. Nu eu eram confidentul. Numai „Vlaşinii" o reprezintă esenţial. Aici am avut opinii şi am discutat. Aici s-a rupt ea de Lovinescu şi de moda interbelică. „Vlaşinii" o situează în identitar, adică în perenitate.

- Credeţi că a ascuns vreodată aluzii fine sau taine în opera sa despre care doar cei apropiaţi ştiau?

Radu Theodoru: - Nu cred că există scriitor care să nu fie regăsit în unele personaje, în unele situaţii, în unele capitole ale operei lui. Mai ales o scriitoare. Mai ales Ioana, care a avut o viaţă tumultuoasă. Zbuciumată. Frumoasă, frecventând societatea intelectuală a vremii, curtată, având un nume şi o reputaţie, s-a retrăit în operă. În ce volum cu predilecţie, n-are importanţă, dincolo de curiozitatea istoricului literar.

- Citea cărţile dumneavoastră? Avea o carte preferată dintre cele scrise de dumneavoastră? O carte care o inspira? Dar dintre cele scrise de dumneaei? De care se simţea mai legată? De Vlaşini pentru că era epopeea neamului său ori de vreuna dintr-o perioadă anterioară scrierii acestei epopei?

Radu Theodoru: Probabil cartea mea „Muntele". „Vlaşinii" o obsedau. Era conştientă că o reprezintă. Că aici şi-a împlinit vocaţia de prozatoare. Nu că şi-ar fi negat volumele care au făcut concesii modei interbelice. Erau ale ei şi cumva era ea din acel timp. Dar „Vlaşinii" o ridicaseră în propria ei cunoaştere de sine. Mă interoga fin, cu subtilităţi feminine, asupra metodei mele de lucru. Felul documentării. O impresionase „Vulturul". Nu ştiu cât citise din cele 4 volume. Dar aprecia relaţia, mai corect interdependenţa unei explozii sociale şi epopeice. Şi mai corect, conştientizase intelectualitatea şi materializarea
epică a acestei interdependenţe. A fost câştigul de maturitate care a salvat-o.

- Cum consideraţi că a fost receptată opera Ioana Postelnicu de către contemporani?

Radu Theodoru: - La nivelul intelectual al categoriilor de scriitori. Nu se poate vorbi de apreciere globală. „Opera". Opera însumează o serie de volume. Unele exprimând, reflectând un punct temporal al societăţii în evoluţia ei istorică. Şi acel punct temporal însumând o multitudine de factori economici, sociali,

culturali, spirituali într-un proces complex al dinamicei istorice. Este una ca scriitorul să-şi propună o temă socială majoră a epocii lui, alta să evolueze în spaţiul modei, al mondenului, al amorului, al eternului triunghi conjugal, al aventurii existenţiale.

Pentru fiecare dintre aceste secvenţe de viaţă există scriitori şi cititorii aferenţi, plus critica de rigoare. Pe acest portativ şi în acest registru s-a situat Ioana în dubla sau mai corect tripla ei contemporaneitate. Perioada interbelică: direcţia Lovinescu, gust public gen Ionel Teodoreanu în proză, „gust public mai restrâns", proza de introspecţie, exotic". Perioada postbelică, cu două subeprioade: proletcultistă şi a realismului socialist, când scriitorii interbelici, chiar şi cei de stânga, dacă n-au fost încercaţi, au fost obligaţi să-şi readapteze concepţiile estetice, mijloacele, unii devenind oportunişti jalnici, alţii operând inteligent în spaţiul tematicei predilecte impuse de politic, făcând concesii minore, spre a impune majorul. Ioana a evoluat în ambele perioade, amendându-şi opera fără excese, spre a se împlini în perioada realismului socialist care, estetic cenzurat de excese politizante, a îmbogăţit substanţial realismul creat de Balzac şi Tolstoi. La acest moment estetic şi-a descoperit Ioana, datorită momentului politic stimulator, vocaţia epică, dar şi vigoarea latentă de poienăriţă, de femeie a unui spaţiu viril, tenace, abil în a-şi păstra autenticul şi ancestralul în transhumanţa lui anuală.

Receptarea, în opinia mea, este tridimensională: în spaţiul public (cititorii), în spaţiul criticii literare, cel mai subiectiv, şi parţial, în spaţiul timpului. Din toată opera ei doar „Vlaşinii" afirm eu, au întrunit sufragiile tridimensionale ale receptării.

- Ce vă amintiţi despre călătoriile Ioanei Postelnicu în străinătate? Aveţi cunoştinţă despre vreo publicaţie a sa ori de vreun roman rămas neterminat?

Radu Theodoru: -Ioana a făcut câteva călătorii în străinătate, pe care le orânduiesc în două categorii. Una forţată de o boală gravă, la Paris, cu ajutorul material al Uniunii Scriitorilor, cu tripleta benefică: vicepreşedinţi, Simion Pop şi Laurenţiu Fulga, şi preşedintele, Zaharia Stancu. A doua, pe care o cunosc nu din cartea ei „Roată Gândului, roată Pământului" (în Canada şi SUA, cu ajutorul soţului ei, care a sensibilizat preoţii noştri misionari acolo) ci din lungi discuţii cu autoarea. Venită din lagărul „comunist" (a fost folosită drept cobai; boala şi medicaţia erau perfect cunoscute) a fost supusă la tot felul de teste, i s-a indus şi o moarte clinică, după care, mulţumiţi de rezultatele obţinute, într-un timp record a fost tămăduită radical.

Spirit de observaţie ascuţit, Ioana a deslușit interfaţa capitalismului occidental, a libertăţii mereu calmate la posturile cyberspaţiului occidental, a diferenţei mortale dintre sărăcie şi bogăţie, a caracterului infracţional, agresiv, binefaceri cunoscute de noi după decembriadă. Deci nu turism de dragul turismului, ci documentare profesională. Numai observaţia notată- nu în treacăt- a acului de păr al uneia dintre gazdele canadiene, de fapt un fel de pumnal de apărare, şi ferecatul uşilor şi obloanelor la lăsarea

întunericului se constituie în elemente primare ale documentării care, prin însumare cu alte şi alte observaţii din cotidian, prin diagnosticul de la baza socialului, creionează un profil social. Nu cunosc portofoliul şi din arhiva scriitoarei Ioana Postelnicu.

- Ce a însemnat pentru scriitoare perioada de după 23 August 1944?

Radu Theodoru: - Un purgatoriu care a maturizat-o.

- Vă mai amintiți când ați văzut-o ultima oară sau când ați vorbit ultima dată cu Domnia Sa? Ce vă amintiți că o preocupa?

Radu Theodoru: - Să-şi asigure noul statut socioprofesional la Bacău. Moldovenii (aici băcăuanii), cu o tradiţie culturală veche, cultivate şi de Radu Cârneci, au adoptat-o oferindu-i o largă şi caldă ospitalitate. Verificaţi dacă nu cumva i-au conferit şi titlul de cetăţean de onoare.

- A fost decorată cu „Meritul Cultural" în grad de Comandor şi a fost numită cetăţean de onoare al municipiilor Sibiu şi Bacău.
-Cu ce alţi autori era prietenă şi cum au contribuit aceştia la îmbunătăţirea scrisului său?
Radu Theodoru: - De când am cunoscut-o noi, n-am ştiut de alt anturaj profesional.
Comana (Grădiştea pe Argeş), 1 apr.2020

Scriitorul Radu Theodoru, bun prieten al autoarei, la reşedinţa sa de la Comana, Grădiştea pe Argeş

Bufetul artizanal săsesc oferit de Ioana Postelnicu în semn de prietenie, familiei Theodoru

Bibliography:
Interviu acordat personal de Radu Theodoru- Comana (Grădiştea pe Argeş), 1 apr. 2020.